

Звільнення за власним щастям

Любов Кисельова

Марина звично штовхнула скляні двері свого кабінету о 7:15. Вона завжди приходила раніше за всіх — ніби хотіла випередити навіть власне життя. У голові вже клацали цифри ранкового звіту, як чіткий механізм дорогого годинника. І раптом механізм заклинило.

За її столом сиділа Аліна. Яскраво-червона помада кольору "пожежа на складі косметики", аромат солодких парфумів, що заповнив кабінет так, ніби тут хтось розлив сироп для млинців, і довгі чорні нігті, які цокали по клавіатурі з ритмом людини, що ніколи не відповідала за дедлайни.

На підлозі, біля ніжок дорогого крісла, стояла звичайна коробочка з-під паперу. У ній, як сміття, були звалені речі Марини: її улюблена чашка, щоденник, кактус і диплом "Найкращий співробітник року" — акуратно притиснутий до стінки.

Марина не зупинилася. Вона просто закрила за собою двері — тихо. Занадто тихо.

— О, Марино! Ти вже прийшла? — Аліна підвела очі, не припиняючи жувати гумку. — А я тут уже освоююся. Дядько Вітя сказав, що тобі пора відпочити, а мені треба... ну, "свіжий погляд" на маркетинг.

Марина повільно підійшла до столу. Вона не дивилася на коробку, вона дивилася прямо в очі дівчині.

— Освоюєшся? — голос Марини був тихим і рівним, як лезо хірургічного ножа. — Щоб освоїтися тут, Аліно, треба знати різну ціну між ROI та EBITDA. Повір мені вона більша, ніж між тонами помади "червоний мак" і "вишневий спалах". Ти зараз сидиш на стільці, який я відвойовувала у конкурентів шість років. І він ще пам'ятає, як я ночувала тут із кавою замість вечері.

— Бла-бла-бла. Слухай, не треба цих лекцій. Часи змінилися. Зараз головне — креатив і вайб. А не твої сухі таблички. Людям потрібна емоція.

— Емоція? — Марина ледь нахилила голову. — Емоція — це коли зарплата приходить вчасно. Все інше — спецефекти.

Аліна закотила очі й відкинулася на спинку крісла. Крісла Марини. Воно скрипнуло образливо.

— Забери вже свої манатки й не псуй мені ранок. У мене через годину планерка.

Марина зробила крок уперед і сперлася руками на стіл. Не різко. Повільно. Так хижак наближається не для того, щоб бігти — а щоб нагадати, хто тут насправді стоїть вище в харчовому ланцюгу.

Аліна мимоволі втиснулася в крісло. Воно, здається, теж було на боці Марини.

— Твій "вайб" розсиплеться через два тижні, коли прийде податкова перевірка, — сказала Марина тихо. — І ти зрозумієш, що креатив не замінює відповідальності. Але це вже не моя проблема. Встань. Мені треба забрати мої ключі.

— Я... я їх не бачила, — пролепетала Аліна. І гумка перестала цокати.

— Звісно. Ти багато чого не бачиш. А в цій роботі це не риса характеру. Це вирок.

Марина обійшла стіл. Усередині щось згорнулося в тугий вузол — не від злості. Від образи. Шість років. Шість років життя "потім". Вечері — потім. Свята — потім. Визнання — теж потім. І перемоги, за які так ніхто й не плескав.

Вона підняла коробку. Та виявилася напрочуд важкою.

"Навіщо мені цей мотлох..." — майнула думка. І одразу ж інша:

"Бо це — доказ, що я тут була. І не просто була".

Вона витягнула кактус, який коловся навіть крізь папір. На мить затримала його в руках — ніби перевіряла, чи ще живий. Потім поставила на стіл перед Аліною. Акуратно. Гордо.

— До речі, дарую, — сказала вона рівно. — Якщо поливатимеш його часто, він помре. Тут усе потребує міри. Навіть амбіції. Пауза. — Хоча... якщо витримає запах твоїх духів — може навіть зацвісти. Кактуси живучі.

Аліна мовчала. Марина вийшла, не грюкнувши дверима. Спокійно. Гордо.

Деякі поразки звучать тихіше за кроки.

Кабінет Віктора Петровича зустрів її звичною розкішшю: важкі штори, шкіряне крісло, запах дорогого дерева й рішень, які завжди приймалися не зовсім чистими руками.

Колись вони обирали ці меблі разом. Тоді це називалося "ми ростемо".

Тепер — "ринок вимагає".

Марина не поставила коробку. Наче якщо не поставити — рішення ще не набрало законної сили.

— Вікторе Петровичу, я що, йду? — запитала вона рівно.

Він стояв біля панорамного вікна. Повільно обернувся. Погляд був порожнім. А може — просто обережним.

— Так, Марино. Дякую тобі... вам... за відданість. Розумієш, ринок вимагає свіжої крові. Не ображайся, так треба компанії.

Вона ледь усміхнулася. Люди завжди спотикаються там, де брешуть. Особливо на займенниках.

— Свіжої крові? — повторила вона. — Ви маєте на увазі, що племінниця закінчила курси з "креативного вайбу"?

Він стиснув губи.

— Не переходь на особистості.

— Ми починали в підвалі, пам'ятаєте? — її голос залишався спокійним. — Ви гріли руки над тепловентилятором і казали, що колись у нас буде офіс із панорамними вікнами. Вона кивнула на скло за його спиною. — Вікна є. Тільки пам'ять коротка.

Він повернувся до столу.

— Не будь драматичною. Ми не в театрі.

"Ні, — подумала вона. — У театрі хоча б попереджають, що це вистава".

— Тобі виплатять компенсацію. І будьмо чесними: ти непогано заробила. Квартира, машина, премії... Ти нічого не втратила.

Марина повільно поставила коробку на край його столу. Тепер уже поставила.

— Ви зараз серйозно оцінюєте шість років мого життя за підсумковий чек? — вона нахилила голову. — Це навіть не бізнес. У бізнесі хоча б визнають ризики. А тут — родинний підряд.

Він зітхнув. Так зітхають люди, яким неприємно, коли слова раптом стають дзеркалом.

— Ти перебільшуєш.

— Ні. Я просто вперше нічого не прикрашаю.

Тиша зависла між ними — важка, як ті штори. Вона взяла коробку знову. Легше, ніж думала.

— Коли конструкція почне тріщати, не дзвоніть мені, — сказала вона вже біля дверей. — Я більше не працюю аварійною службою для цієї компанії і... вашої совісті.

Він нічого не відповів. Марина спокійно відчинила двері.

— На все добре, Вікторе Петровичу. Пауза. — І хай вам щастить. По-родинному.

Двері зачинилися тихо. І саме ця тиша налякала його більше за будь-який скандал.

Вона йшла через open-space. Зазвичай тут стояв гул — клавіатури, дзвінки, нервовий сміх, запах кави й дедлайнів, що смажилися просто в повітрі.

Сьогодні — тиша. Така, що чути, як ковтають слова. Монітори раптом стали надзвичайно цікавими. Хтось поспіхом закрив вкладку з вакансіями.

Хтось — із курсами "Як почати власну справу за 30 днів". Хтось — просто втупився в таблицю, ніби вона могла врятувати від участі в цій сцені.

Один із менеджерів навіть занадто голосно засміявся в телефон — так сміються люди, коли хочуть довести, що нічого не сталося.

Марина раптом відчула дивну річ: страху не було. Страх розчинився десь між кабінетом і ліфтом. Залишилася ясність. Прозора, як скло в панорамних вікнах. Коли вже нічого втрачати — світ раптом стає чітким. Натомість під грудьми піднялася гірка, холодна огида...

Біля ліфта її наздогнав Андрій. Молодий, трохи нескладний — ніби виріс швидше, ніж устиг навчитися тримати плечі. Із завжди розпатланими думками, які він намагався причісувати Ексел-таблицями.

— Марино, це... це несправедливо. Ми ж без вас...

Він замовк. Руки тремтіли. І вона вперше помітила: він боїться не за неї. За себе. За своє місце біля батареї. За свою зарплату першого числа.

Марина ледь усміхнулася — не зверхньо. Тепло.

— Ви впораєтеся, Андрію.

— Та як? — вирвалося в нього тихо. — Вони ж...

— Вони завжди будуть "вони", — перебила вона м'яко. — Не дозволяйте їм переконати вас, що ви — просто функція. Функції легко замінюють.

Пауза. — Людей — складніше. Поки вони залишаються людьми.

Він кивнув так серйозно, ніби отримав пароль від сейфа, а не пораду.

А може, це й був пароль. Просто не до сейфа — до хребта.

Двері ліфта відчинилися з м'яким дзеньком. Марина зайшла всередину, і двері зачинилися за нею. Кабіна була тісна, але не зовсім порожня: до неї тихо притиснулася тітка Валя — маленька, з вічно втомленими очима, які бачили більше правди, ніж усі топ-менеджери разом. Вона мовчки поклала руку на плече Марини.

— Дихай, дитино. Вони не варті твоєї сили. Дихай, — тихо сказала вона.

Марина раптом відчула, що весь ранок дихала поверхнево — ніби боялася зайняти зайве місце у власному житті. І тоді, вперше за цей день, вона вдихнула. Повільно. Глибоко. Вдихнула стільки, що здавалося, ніби у легенях нарешті з'явилося місце для себе, для власної тиші і власного повітря. І тітка Валя залишалася поруч — мовчазно сильна, як тінь старого дуба, який бачить усе, але не говорить зайвого.

На виїзді шлагбаум не піднявся автоматично. Старий охоронець Степан вийшов із будки, поправляючи кашкет.

— Що, Мариночко, невже все?

— Все, Степане Івановичу. Звільнили під "новий вектор".

Він подивився на будівлю так, ніби колись вона була кращою, ніж зараз.

— Ви були як несуча стіна. А вони люблять декор. Тільки декор без стіни під зливою не втримає.

Помовчав, потім усміхнувся своїм трохи хитрим, теплим усміхом.

— Знаєте, я теж колись думав, що без одного заводу світ зупиниться. Працював там тридцять років. Начальство мінялося, а я — ні. А потім прийшов молодий директор, модний, з англійськими словами. Сказав, що такі, як я, — "пережиток". Мене звільнили за два тижні до пенсії.

Марина підняла брови.

— І що ви зробили?

— Спочатку образився. Дуже. А потім... поїхав до доньки в село на місяць. І зрозумів, що вперше за тридцять років чую, як співають птахи. Не через прохідну, не на "перекурі", а просто так. Потім мене взяли сюди. І знаєте що? Більше я ні за кого не тримаюся. Робота — це робота. А життя — воно починається після шлагбаума.

Він натиснув кнопку. Шлагбаум повільно піднявся.

— Ви нарешті на волі, доню. Тільки не поспішайте знову будувати чужі стіни. Побудуйте щось своє. Навіть якщо це буде маленька альтанка, де можна сидіти з кавою і нікого не слухати.

Двигун завівся. Марина подивилася на будівлю — скляну, блискучу, з логотипом, який колись грів серце. І вперше за шість років відчула, що їй не треба туди повертатися.

Вона вільна. Нарешті вільна...

Вона поїхала до супермаркету. Яскраве світло ламп різало очі так, ніби магазин підозрював її у крадіжці стабільності. Візок слухняно котився вперед — уперше за день ніхто й ніщо не чинило опору.

Марина кидала в кошик усе підряд: дорогу пляшку вина — бо сьогодні можна, сир із французькою назвою, яку не могла вимовити — бо тепер не треба звітувати за

бюджет, олівки — просто так, і величезну коробку морозива — розміром із її розчарування.

Біля полиці з чіпсами вона раптом зависла.

— Ти доросла жінка, — сказала вона собі подумки. І поклала в кошик дві пачки.

На касі дівчина, схожа на людину, яка вже все бачила і майже нічого не дивує, запитала втомлено:

— Пакет потрібен?

Марина відчула, як у ній щось клацнуло — але цього разу не механізм, а свобода.

— Обов'язково! — бадьоро відповіла вона. — Мені сьогодні треба кудись скласти залишки свого минулого життя.

Касирка підняла очі. Подивилася уважніше. Усміхнулася.

— Тоді беріть великий. Щоб і на нове місце вистачило.

Марина засміялася — щиро, голосно, майже непристойно.

— Дякую. Ви сьогодні мій найкращий психотерапевт.

— У нас акція, — відповіла касирка. — Кожна третя порада — безкоштовна.

Двері квартири зачинилися. Марина поставила пакет на підлогу й завмерла. У променях призахідного сонця видно було рівний шар пилу на консолі в передпокої. Вона бувала тут так рідко, що пил, здається, уже встиг оголосити себе повноправним господарем.

Вона відкоркувала вино. Прямо з горла зробила великий ковток. Гірко. Холодно. Справжньо. Мовби ковток випрямляв спину не лише фізично, а й всередині.

Раптом вона подивилась у дзеркало. У відображенні була жінка в ідеальному костюмі — волосся наче вирівняне під лінійку, плечі рівні, губи на місці. Але очі... очі були як у мерця.

— Ти хто? — прошепотіла вона.

І відповіді не було. Лише тихе відлуння власного голосу. Відлуння, яке говорило: "Це не я...не я..."

Марина відступила на крок. Потім ще. І вперше за багато років відчула, що свобода не в пакетах із супермаркету. Свобода — це коли дивишся в очі собі і не ховаєшся.

Вино трішки зігріло груди. Але тепло — зовсім не від алкоголю. Марина ввімкнула музику. Щось дике, ритмічне, щось, під що неможливо було тримати спину рівною. Вона почала рухатися. Спочатку несміливо, як тінь, що вагається з'явитися на світлі, а потім — усе швидше, різкіше, рвучкіше. Це був танець-екзорцизм. Вона скинула піджак, розкидала волосся.

Сміх змішався зі стогоном, а сльози — з потоком рухів. Вона сміялася, дивлячись на своє божевільне відображення, а через хвилину вже ридала, падаючи на коліна, але продовжувала рухатися в такт. Це були сльози за всіма пропущеними побаченнями, за Різдом в офісі, за кактусом, який вона забувала полити...

Вона стрибала, кричала, розкидаючи речі, розсипаючи пакет чіпсів над собою, їла їх між рухами, смакуючи кожен хрусткий момент свободи. Їй здавалося, що щось чуже, щось, що роками жило всередині, нарешті виходить назовні, залишаючи стомлену

оболонку.

Знесилена, Марина доповзла до дивана. Не мала сил навіть роздягнутися. Просто загорнулася у важку вовняну ковдру, як у кокон, і заснула. Вперше за шість років її сон не переривався звуком сповіщення про нову пошту чи нав'язливих дзвінків Віктора Петровича.

Сон був густий, теплий і зовсім її. Як ніби хтось нарешті повернув їй час, який крали чужі амбіції.

***

Сонце пробилося крізь щілину в шторах і вдарило прямо в очі — безжально, похамськи. Марина здригнулася, очі боляче щипали, а в голові чекала на звичний будильник. Та кімната була тиха. Тиша, від якої закладало вуха. Голова важка, ніби всередину налили свинець, повіки злиплися від учорашньої солі й вина.

Вона насилу піднялася й побрела на кухню. На столі — напівпорожня пляшка, залишки сиру та запах вчорашньої провини, який ніяк не хотів зникати.

— Ну що, зірка корпоративного пекла? — прохрипіла вона в порожнечу. — Твоє нове життя пахне перегаром і пилом на плиті.

Різко смикнула штори. Світло залило квартиру, оголюючи все те, на що вона закривала очі роками: тонкий шар сірого нальоту на книжках, засохлу орхідею на підвіконні, яка більше нагадувала мумію, ніж квітку.

— Хто це там у склі? — запитала вона, вдивляючись у відображення. На неї дивилася жінка з розпатланим волоссям і розмазаною тушшю. — Я тебе взагалі знаю?

Відчинила холодильник. Крім банки застарілої гірчиці та засохлого лимона, нічого не залишилося. Весь цей час вона харчувалася офісними ланчами та кавою з автомата. Дім перетворився на камеру зберігання для її тіла між змінами.

— Час проводити дезінфекцію, — вирішила вона.

Марина не просто прибирала — вона йшла на війну. Ганчірка, пилосос, гаряча вода з хлоркою. Кожен рух відшаровував від її шкіри залишки чужого життя.

Вона згадувала ту п'ятницю перед своїм тридцятиріччям, коли замість ресторану залишилася в офісі до другої ночі, бо "терміново треба закрити тендер".

— І де тепер той тендер? — бурмотіла вона, відтираючи пляму на підлозі. — Віктор Петрович його з'їв, а тендер з'їв мене. Більше ніхто не перетворить моє серце на частину програмного коду.

Поступово квартира почала пахнути чистотою. Пахло не просто хлоркою — пахло власним простором, власною владою над своїм життям. Марина глибоко вдихнула. І вперше за довгі роки вдалося не лише виживати, а відчувати, що вона існує.

Коли черга дійшла до шафи, Марина влаштувала справжню ревізію. Витягала сукні, куплені "на потім", "на особливий випадок", "на корпоратив у Відні", який так і не стався.

Вона почала міряти їх одну за одною. Одна не застібалася на талії —наслідок сидячої роботи та постійних стрес-перекусів. Дивилася в дзеркало і спочатку хотіла розстроїтися, але раптом пирхнула, а ще через хвилину засміялася від власного виразу

обличчя. І тоді ж раптово заплакала. Дивні сльози — не горючі, а очищаючі, як дощ, що змиває пил із листя.

— Хто ти зараз, Марино? — запитала вона своє відображення, розтираючи сльози по щоках. — Подивися на себе. Ти ж красуня. Ну, трохи замучена, очі як у панди, але красуня. Жива. Не пластмасова.

Вона вихопила з шафи найяскравішу сукню — ту, яку колись вважала "занадто зухвалою" для офісу, — і залишила її на ліжку. Тепер — саме така, як треба.

Марина посміхнулася власному відображенню. І вперше за довгі роки зрозуміла: свобода починається там, де закінчуються чужі правила.

Марина підняла очі вгору — туди, де роками "мовчала" антресоль. Витягла старий шкільний портфель. Пил, забуті зошити з безглуздими малюнками на полях і... лист. Пожовклий, підписаний знайомим, трохи тремтячим почерком: *"Моїй онуці на двадцятип'ятиріччя. З любов'ю. Бабуся"*.

Вона згадала той день. Своє двадцятип'ятиріччя. Святковий галас, друзі вже відкорковували шампанське, а вона, затиснувши телефон між вухом і плечем, намагалася "розрулити" якусь "дуже критичну" помилку в звіті. Лист здався тоді чимось надто серйозним, потребуючим часу, якого в неї не було. Вона сховала його — "потім".

— Ось воно, "потім" настало, — прошепотіла Марина, і по пальцях розлилося тепло, ніби вона торкнулася самої бабусі.

Вона сіла прямо на підлогу, серед вимитої квартири, і розгорнула аркуш. Почерк бабусі Ганни був розмашистим, з кумедними завитками, ніби літери самі підтанцювали.

"Моя любя Маринко! Якщо ти відкрила цей конверт раніше, ніж тобі стукнуло вісімдесят, значить, у твоєму житті стався якийсь грандіозний капець. Або тебе звільнили, або ти сама вирішила, що робота — це не вовк, а ти — не загнаний коняка.

Я тоді на твоє двадцятип'ятиріччя бачила, як ти бігала з тим телефоном. Дитино, ти виглядала так, ніби на твоїх плечах тримається весь ВВП країни, а в очах — стільки цифр, що для живого погляду місця не лишилося. Слухай стару бабу, яка пережила шість грошових реформ, три перебудови й одне нашестя сарани на город.

Запам'ятай: цвинтар забитий "незамінними" людьми, Маринко. На твоє місце завтра посадять якусь ляльку, і сонце завтра все одно зійде. Компанія не принесе тобі борщу, коли ти зляжеш із тиском — вона пришле тобі кур'єра з наказом про звільнення і побажаннями "всього найкращого". У цій роботі люди — як калоші: їх носять мовчки. І так само мовчки викидають, коли з'являється дірка.

Ти бережеш життя на особливий випадок, як я колись французькі парфуми "на прийом до англійської королеви". Знаєш, що з ними сталося? Вони перетворилися на смердючий оцет, а королева мені так і не подзвонила. Тому лий на себе все найкраще вже зараз!

Пам'ятаєш, як ми влітку збирали чорниці і кидали їх прямо в рот, не чекаючи

пирогов? Життя теж не треба відкладати "на пиріг" — бери смак зараз. Їж із улюбленого посуду — навіть якщо там звичайна гречка без масла. Бо справа не в страві. Життя — це не репетиція в театрі, антракту не буде, і гроші в трюну не забереш.

І смійся, доню! Коли нам на заводі пів року не платили грошей, ми з дівчатами скидалися на одну хлібину і жартували, що тримаємо фігуру для Голлівуду. Смійся над шефом, над кризою, над собою. Бо злість малює зморшки, а сміх — іскри в очах. І не намагайся довести кожному дурню свою правду. Краще погодься, посміхнись і зроби по-своєму — хай вони думають, що перемогли, а ти в цей час пий чай з малиною і насолоджуйся спокоєм.

Якщо тобі здається, що все скінчилося — вітаю! Це найкращий момент, щоб нарешті почути власне серце, а не свій КРІ. Купи собі той дурний капелюх, про який мріяла, і йди годувати качок. Качки не питають дипломів і звітів, вони просто раді хлібу і сонцю. Будь як качка, Маринко, — плавай красиво, а як ти там під водою лапками гребеш — то нікого не стосується. З любов'ю, твоя бабуся".

Сльози котилися по щоках Марини, але це були сльози звільнення. Сміх і плач змішалися в один солодкий коктейль. Вона вихопила телефон і набрала номер.

— Алло! Бабусю! — крикнула вона в трубку.

— Маринко? Ти чого лементуєш, як на пожежі? У мене тут серіал, головного героя якраз у в'язницю саджають, — почувся бадьорій, з хрипотцю голос.

— Бабусю, я прочитала! Лист! Твій лист на моє двадцятип'ятиріччя! Я все зрозуміла! Мене звільнили, бабусю! Я тепер вільна, як та твоя качка!

— Слава Тобі, Господи! — щиро зраділа бабуся. — Нарешті вони того залізного робота в тобі вимкнули. Ну що, приїдеш до мене? Напечемо пиріжків із вишнею, вип'ємо моєї наливки "від депресії"... Тільки парфуми свої візьми, ті найдорожчі. Будемо ними мого Ваську душили, хай хоч кіт знає, що таке розкішне життя!

— Приїду, моя рідна! Завтра ж приїду!

Марина поклала слухавку і подивилася в дзеркало. Обличчя було заплакане, розпатлане, але вперше за шість років — абсолютно щасливе. Дефіцит життя закінчився. Почався великий, галасливий і непередбачуваний профіцит свободи.

Дорога до бабусі зайняла три години, але Марина вперше не рахувала хвилини. Вона вимкнула навігатор — пам'ять сама вела її через знайомі повороти, повз старі верби та безкраї поля, що пахли вологим чорноземом і осіннім листям.

Коли машина зупинилася біля знайомих воріт, бабуся Ганна вже чекала на порозі. У своєму незмінному фартуху в горошок і зі скалкою в руці, вона виглядала як верховна жриця домашнього затишку.

— Приїхала! — вигукнула бабуся, кидаючи скалку на лаву. — Ви подивіться на неї! Бліда, як офісний папір, хоча... очі вже блищать. Ну, йди-но сюди, моя "незамінна".

Марина влетіла в її обійми, занурюючись у рідний запах — суміш ванілі, сушених трав і дров'яного диму. Весь офісний холод остаточно вивітрився з її душі саме в цей момент.

Вечеряли на веранді. На столі панував хаос: нарізаний сир, домашній хліб, який ще дихав теплом, і та сама наливка кольору стиглого рубіна.

— Ну, доставай свою "зброю", — скомандувала бабуся, кивнувши на сумку Марини.

Марина дістала витончений флакон дорогого французького парфуму. Того самого, який коштував як половина її старої зарплати й чекав на "велику презентацію".

— Оце воно? — бабуся з повагою піднесла флакон до очей. — Пляшечка як у кіно. Ану, Васько, йди сюди, будеш у нас тепер не просто обідранцем, а закордонним кавалером.

Рудий, розбишакуватий кіт, що якраз вилизував лапу на сонечку, застиг. Марина пшикнула хмаринку парфуму прямо над його загривком. Васька чхнув, здивовано подивився на господиць, а потім гордо вигнув спину, розносячи по веранді аромат бергамоту та сандалу.

— Бачиш? — бабуся засміялася, підливаючи наливки. — Навіть коту зрозуміло: розкіш — це не для сейфів. Розкіш — це щоб зараз пахло.

Пізніше, коли небо над селом стало густо-синім, а зорі висипали так рясно, ніби хтось розірвав намисто, Марина сиділа на сходах.

— Знаєш, бабусю, — тихо сказала вона, — я сьогодні вперше за шість років не пам'ятаю, який сьогодні день тижня. І мені так байдуже.

Бабуся Ганна сіла поруч, важко зітхнула і поклала свою суху, теплу долоню на руку онуки.

— Це і є найголовніший графік, Маринко. Коли сонце встало — то ранок, коли спати захотіла — то ніч. А решта... Решта — то просто декорації. Ти головне пам'ятай: ту стіну в офісі вони зафарбують, а от твоє життя — це твоє полотно. Малюй на ньому щось веселе. Що саме тобі подобається.

Марина дивилася в темряву саду. Завтра вона прокинеться не від дзвінка шефа, а від того, що сонце лоскотатиме їй ніс. Вона не знала, що буде далі, яку роботу вона знайде і як складеться її доля. Але вона точно знала одне: її серце більше ніколи не буде частиною чужого коду.

Неділя у бабусі минула під тріск дров у печі та тихе сопіння кота. Ніяких гучних істин — просто тепло бабусиних рук, що пахли борошном, і відчуття, ніби тебе нарешті перезавантажили.

— Дитино моя, — сказала Ганна, проводжаючи її до хвіртки. — Світ великий, а ти в себе одна. Не дай нікому знову загнати себе в стійло.

Марина ковтнула повітря. Постояла. — А що далі, бабусю?

Ганна примружилася, ніби дивилася далі за поле.

— Далі? — вона усміхнулася. — Далі пригоди. Подорожі. Смачна кухня. Кохання. Життя. Світ чекає на тебе, Маринко. Він уже заждався. Тож будь як вітер. Купи квіток, куди давно хотіла, і вперед.

Марина кивнула. Цього разу вона не відчула страху. Лише дорогу.

Через тиждень Марина стояла на пероні. Машина залишилася на стоянці вокзалу — більше не частина її "образу", просто шматок заліза з повним баком. У кишені —

квиток в один бік до моря. План простий: поїзд, літак, морські хвилі...

— Ну що, Марино, — тихо хмикнула вона сама до себе, — посада "директорки всього на світі" офіційно анульована. Тепер ти — директорка власного вітру.

Поїзд рушив, відсікаючи перон із його вічною метушнею. Марина сіла біля вікна й дістала той самий робочий блокнот у шкіряній палітурці. Відкрила. "Стратегія розвитку на квартал". "План оптимізації". "КРІ".

Вона дивилася на ці слова кілька хвилин. А потім повільно, з диким задоволенням, почала виривати сторінки. Одна за одною. Коли блокнот став порожнім, вона написала посередині: Я ЖИВУ. Я ВІЛЬНА! І намалювала квітку — кривувату, з неоднаковими пелюстками, як у дитинстві.

Раптом вона згадала про телефон. Він тижнями лежав на беззвучному режимі десь на дні сумки. Марина дістала його, натиснула на кнопку і... екран буквально вибухнув сповіщеннями.

224 пропущені від Віктора Петровича. 181 дзвінок від Аліни. Десятки повідомлень у месенджерах: "Де паролі?", "Марино, терміново!", "Клієнт їде!", "Як звести баланс?!".

Марина глянула на ці цифри й засміялася. Радісно, від чистого серця, до кольок у животі. Минуло лише два тижні, а "велика імперія" вже посипалася без своєї несучої стіни. Племінниця зі своїм "вайбом" явно не вивозила дебет із кредитом.

— Удачі, Вікторе Петровичу, — прошепотіла вона, відкладаючи телефон екраном донизу. — Шукайте нові сенси.

Це більше не була її проблема. Взагалі. Зараз перед нею стояло значно складніше, стратегічне завдання: який вибрати смузі після прильоту — ананасовий чи манго?

Вона відчинила вікно вагона. Холодне повітря вдарило в обличчя, вимітаючи залишки офісного пилу з її пам'яті. Марина виставила долоню в потік вітру. Минуле відкочувалося назад разом із рейками.

Вона не знала, що робитиме завтра. І це незнання вперше лоскотало всередині, як бульбашки шампанського. Найкраще було зараз — у цьому гуркоті, у цій порожній сторінці, у цьому праві просто бути собою.

Марина посміхнулася своєму відображенню. Поїзд прискорювався. А далі — тільки пригоди. Тільки життя...

20.02.2026